prisma

Periòdic quinzenal d'art i literatura ■ Direcció: Manuel Amat

15 de maig de 1936 — Núm. 26

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Rambla Macià, 41 - Vilanova i Geltrú

Preu de subscripció: 60 cts. al mes ■ Número solt: 35 cts.

Naturalesa, esforç, inspiració

Vós, lectora, vós, lector, posseïu virtuts i belleses naturals, congènites: sense voler, espontàniament, repelliu tal o tal vici, tal o tal defecte; i us inclineu sense reflexionar, instintivament, a tal o tal acció bona o bella — acció, actitud, posició o posat.

Hi ha persones que, de natural, s'asseuen amb elegància i finor, o bé hi caminen, o hi jeuen. D'altres, en canvi, s'inclinen instintivament a posicions o maneres de seure, de caminar o de jeure lletges, grolleres, matusseres. Les primeres no han d'esforçar-se ni requereixen gairebé educació especial. Però les altres, de petites sobre tot, necessiten que pares i mestres les ajudin a combatre les males inclinacions, perquè aconsegueixin per educació i costum adquirit, guanyat amb esforç, aquell do, aquella polidesa, aquella elegància a què no han nascut inclinades. I qui diu maneres de seure diu maneres de treballar.

Si t'han negligit pares i mestres en la correcció de les teves maneres, llavors, amiga, amic, cal que per esforç heroic, per una gran força de voluntat, et combatis tu mateix aquelles tendències que més et perjudiquin. I les que més et perjudiquen són justament les que fan més mal al teu proïsme. El món és tan ben fet que tot allò que tu facis de lleig i dolent per al teu proïsme, a la llarga és lleig i dolent per a tu, rebot contra teu, tu ho has de pagar d'una manera o altra. Al capdavall i en conjunt, sempre pagues tu, les teves faltes d'acció o d'omissió, d'excés o de feblesa, i cadascú les seves; i sempre se salva el qui té més virtuts.

No et deixis enlluernar per les aparences ni pels estats passatgers o anecdòtics: agafa cada cosa i cada vida en el seu conjunt i en el seu fons, i descobriràs una meravellosa justícia, una gran meravella de justícia immanent.

Una mala acció, una mala inclinació pot afavorir-te o semblar que t'afavoreix, momentàniament; però al capdavall serà feta la pau i hauràs de pagar les conseqüències de tot mal que hauràs fet, i gaudiràs de tot el bé que hauràs produït. Aquella dita nostra «tal faràs, tal trobaràs» és la dita més justa de totes les dites que es fan.

Però hi ha una cosa que no podem adquirir per esforç ni voluntat: la inspiració. La inspiració dels poetes, dels músics, dels filòsofs, de tot artista, és superior a la voluntat, i, amb voluntat només podem contrariar-la.

Els benaurats que neixen amb el do d'inspirar-se — que no són pas tots els qui s'ho pensen: a molts els enganya la voluntat o la illusió —, els feliços dotats d'inspiració, han de sotmetre la voluntat a la inspiració, perquè aquesta és superior. Això no vol dir que l'elegit de les Muses no hagi de treballar més que quan aquestes el cridin.

Quan un artista, un poeta o un músic, no se sent transportat, ha de fer tasca de preparació o instrucció, de producció ordinària, ciutadana, humana, en comptes de voler forçar la inspiració.

Per exemple un novellista passa dies, setmanes o mesos sense que grilli dintre seu cap llavor; llavors ha de fer vida ordinària d'estudi, de lectura, de treball, sense confondre aquest amb la producció artística.

La inspiració tant li fugirà si l'elegit li nega sistemàticament obediència com si intenta de sotmetre-la a la voluntat. Es ell el qui ha de sotmetre's a la Musa, o bé renunciar-hi.

El treball pot arribar a ésser humanament perfecte a base de vocació i d'aplicació o entrenament. Però l'art és qüestió d'inspiració. I cal vigilar que el treball no acceixi l'art; però també: que l'art trobi l'educació, la preparació i el treball fet per l'artista, perquè aquest pugui servir l'art amb aptesa quan la inspiració el cridi.

DELFÍ DALMAU

Escrit exclusivament per a «PRISMA».

La nostra primera sessió de cinema

Dimecres, dia 6 d'aquest mes, portàvem a terme a la pantalla del Teatre Apollo la realització d'una de les iniciatives que més positivament ens interessava fer viure davant dels ulls de tots els nostres lectors i amics. PRISMA, doncs, presentà al seva primera sessió de cinema.

En aquesta sessió oferirem un acurat programa de films de curt metratge, d'entre els quals destacaven quatre documentals «Ufa», dels que millor èxit de crítica han obtingut en la present temporada. «L'exprès aeri Berlin-Roma» *i* «Plantes viatgeres» *són, sense cap mena de dubte, tot un curs de bon cinema documental, potser les peces més reeixides d'aquest mosaic admirable que és la filmoteco cultural de la casa «Ufa». El programa fou completat per un inefable «Cel·luloide Ranci», un recull d'accidents automobilistics de la sèrie Fox,* «Aventures d'un Cameraman», *un noticiari i un dibuix Popeye.*

El públic de Vilanova, malgrat la limitada publicitat que férem d'aquesta sessió, respongué admirablement a la nostra crida, i si no fos pel temor d'incórrer en un tòpic d'utilització arriscada, afirmariem que al Teatre Apol·lo s'hi congregà la més autèntica selecció del nostre món vilanovi.

Lloat siga Déu, car sembla que l'espectacle plagué a tothom, a jutjar pels falaguers comentaris que uns i altres — amb una imparcialitat que s'endevinava ben sincera — ens prodigaren; comentaris que significaven, tant com un acte d'adhesió a la nostra temptativa, un decidit desig de consolidar aquestes sessions de bon cinema que, des d'ara us prometem de continuar, si forces alienes a la nostra voluntat o sacrificis d'una heroïcitat administrativa en desacord amb les nostres possibilitats no ens ho impedeixen.

PRISMA, amb motiu de la seva primera sessió de cinema, va tenir ocasió de constatar en traducció numèrica aquell ambient de simpatia i de legítima confiança que de dia en dia ha aconseguit crear-se. Això vol dir, ni més ni menys, que PRISMA és l'exponent literari d'un estat d'opinió existent i real a Vilanova, i és sota aquest signe que orientarem totes les nostres activitats futures.

Una vegada més remerciem als nostres seguidors d'avui, tot confiant en la seva amable conseqüència.

MANUEL AMAT

Del vuitcents vilanoví

«DON JUAN»

Feblement reacciona l'atenció del jovent d'ara en sentir aquest nom que tenia per a nosaltres — els vells d'avui — la virtut d'evocar la pintoresca figura d'un extravagant vilanoví, però mal conjuminada per valer-nos de les peces disperses, falsejades i d'imperfecte ajust del «puzzle» de la tradició oral, recollides de boca dels nostres pares i de llurs coneixences. Avui, «Don Juan» «Joan-Miquel Vidal i Mascaró, fill únic de Joan i Maria-Anna, nat a Vilanova el 1795) té una personalitat definida, que ressurt neta i precisa fins en els seus més íntims detalls psicològics en el treball que el culte polígraf vilanoví Josep F. Ràfols ha publicat a «La Revista» (Quaderns del mil nou-cents trenta-cinc, any XXI, juliol-desembre), amb el títol: «Joan-Miquel Vidal i el vuitcents a Vilanova». En Ràfols ha explorat un curiosíssim copiador de cartes, lletres de «Don Juan» i de la seva mare, ric filó explotable encara, no sols per a completar la història de la família Vidal, sí que també per a extreure'n valiosos elements per a reconstruir el passat de nostra vila durant les primeries del segle XIX, «de la Vilanova de les grans i belles cases senyorívoles, l'estada ací de Pau Rigalt, decorador d'algunes d'elles; la Vilanova de la Casa Cabanyes, de la Casa Papiol, de la Casa Ceferí Ferret, de la Sínia de l'*Indiano*, de la Casa Coloma..., la Vilanova dels patricis enriquits en el comerç del vi, en les activitats ultramarines i fins, relativament, en disciplines de l'intel.lecte». En les lletres de Maria-Anna Mascaró i Nin al seu fill, s'hi troben detalls precisos sobre la indumentària d'aquells temps, els costums dels benestants, les funcions religioses, les festes populars i moltes dades referents als tombs de les collites i a coses de pagesia. També, i aquest rengló és ple d'interès, noves i ingenus comentaris sobre la inquietud en que es vivia aquells dies en els que les deixalles de les lluites entre «cendrosos» i «vermells», absolutistes i liberals, mantenien un estat anormal, tant per temor d'una irrupció dels «facciosos», com per les exigències excessives de qualque comandant d'armes, que pretenia convertir per art d'encantament la nostra vila en una inexpugnable plaça forta o resoldre «manu militari» tot afer local. A més, trobem curulles d'utilitat per a la història local en que es parla de Vilanova durant la invasió francesa, de les gestes facecioses dels «milicianos», de l'emigració de moltes famílies vilanovines i de l'arribada d'Ultramar de certs «americanos», els noms dels quals van lligats amb tot el que d'important trobem en la ulterior vida progressiva de nostre poble.

Es de doldre que de dit epistolari, sols migrades deduccions se'n puguin derivar relatives a la figura del pare de «Don Juan», l'acabalat Joan Vidal i Gallart, qui seria quelcom més que un vulgar enriquit, donat el bon gust que palesa fer bastir el grandiós i sobri casal de la Plaça dels Cotxes, que el seu nom porta, en el que s'hi donaven balls i festes remarcables, de les que recollírem dels nostres pares un empal.lidit record, i que estaria arranjat amb gust a judicar per la riquesa i varietat de domassos que, procedents d'aquella casa, posseïen nostres avis materns, i pels seus mobles rics i elegants, dels que se'n conserva algun exemplar al Museu-Biblioteca Balaguer.

La figura que sorgeix com un encisador perfum de la rosa de cent fulles d'aquell copiador de cartes, és la de la mare de «Don Juan». Rar trobar reunides en una dona tan altes com diverses qualitats. Serenitat i seny, enfront la tragèdia que amarga el seu viduatge; una corprenedora tendresa al contacte de la vida exorbitada que portava el somniatruites del seu fill (de relleu en la lletra dolorosa del 24 de març de 1823); una cultura poc corrent en les dones d'aquella època, demostrada en els conceptes i en l'estil clar i correcte de les seves lletres, en les que es veu que tant s'interessava pel material benestar del seu fill, com per la salut i equilibri de la seva ànima; que conreuava amistats amb gent de vàlua, i que al mateix temps que es preocupava de completar l'equip del roda-soques del seu fill, acompanyant-hi «quatre parells de mitges de seda, tres de negres i un de blanques, deu parells de fil i tres de cotó; hi he posat les de color blau i les de color de llí, perquè jo no sé l'estil de la terra (Marsella), i potser un dia de fang et faran servei», i d'incloure-hi «un dormidor, per si algún dia tens mal de cap, i dues benes...», no desatenia la seva biblioteca, ja que encomana en altra lletra al seu resident a Barcelona, que adquireixi el primer volum del «David perseguido», per haver llegit en un dels diaris de la setmana que dit volum es venia a dita ciutat i «tenir sols el segón i el tercer, l'obra no val res.»

La figura que en Ràfols ens presenta amb una caracterització definitiva es la del fill. Llegim-lo: «La fortuna feta pel pare de Joan-Miquel, a «Don Juan», en una forma o altra li tocava «rebentar-la». A això degué dedicar la seva curiositat geogràfica, la seva fallera de justícia pertocant a drets pràcticament prescrits, oblidant-se de les seves obligacions estrictes de cada dia, una mica embalat sempre i no pensant ben bé — essent a Marsella o a Vilanova — en la seva bona mare atribulada pels deutes. En les cartes de Joan-Miquel referents a petits negocis o als plets que el clivellaren, s'hi veu en el detall el reflexe d'un home intelligent: la bogeria degué ésser el posar plets. La fallera dels viatges era freqüent, el passat segle, en joves vilanovins, i ensenyorí Joan-Miquel, com ho palesa aquest fragment d'una carta seva: «.....Repetidas veces me acuerdo de nuestra salida a La Granja y Escorial, y ojalá que la Europa mostrase un rostro más sereno porque de este modo pudiese verificarse nuestra expedición a París y Londres, de tanto tiempo proyectada».

No era home d'una intelligència vulgar ni mancat de cultura. Per a desfer la llegenda, adreçarem el llegidor curiós a la lletra datada el 16 d'octubre de 1855, en la que tot parlant del còlera que aquell any flagellava Catalunya, cita oportunament aforismes d'Hipòcrates, parla del gran Feijòo, demostra ésser entés en geologia al comentar un moviment sísmic d'aquell temps, palesa sentir curiositat científica per al que diu del model de telègraf elèctric inventat pel barceloní Salvà... ¿Pot titllar-se de ximple l'home que escriu (lletra del primer de juliol del 1860): «Algunas veces pienso que del modo que van civilizándose las Antillas.... es ya vergonzoso que se hable de anexión al Norte inmoral: Santo Domingo, la Jamaica, Puerto-Rico, Cuba, etc., pueden formar una hermosa nación independiente con el tiempo».

Opinem, com l'amic Ràfols, que «Don Juan» degué ésser un neuròtic intermitent, un extravagant que al capvespre de la seva vida, sofrí un agreujament en les seves manies i cabòries.

Resta en el misteri el paper que la dona tingué en la seva vida durant la joventut i edat madura. El fet de morir solter no significa que en els anys de vida errabonda i independent, allunyat de la sana influència materna, no hagués caigut en fàcils desviacions amoroses. L'únic, respecte a aquest punt, que queda fora de la nebulosa de les conjectures, és que en el cor del vell conco florí un amor tardà, flor estrafeta i ridícula als ulls dels altres, i, sovint, d'arrels de turment i melangia per a qui la nodreix. La coincidència d'aquest amor no correspost amb la pèr-

dua dels seus bens de fortuna i el fisiològic atrotinament del seu intellecte per l'arna del temps, donà un aspecte colpidor a la vellesa del nostre Joan-Miquel, qui ja queia en el ridícol — Ràfols detalla les extravagants exterioritzacions de l'anhel passional del malestruc amador —, ja intentava tallar amb un suïcidi el curs dels seus dies, quin desesper ja es manifestava esperant amb cristià aconhortament la seva darrera hora. La última que d'ell es coneix, escrita en 25 d'abril de 1865, l'any del seu traspàs, dirigida al batlle de Calafell, en la qual contaba posseïa la hisenda de Comafarella, és obra d'una ment equilibrada, i està escrita amb claretat i fina cortesia. Qui als setanta anys escriu tal lletra, no és un beneit...

De l'epistolari objecte d'aquest report, qui tingués la idoneïtat pertinent, podria extraure'n abundants elements per a escriure una novella eminentment vilanovina, i, per la nostra desgràcia, intensament representativa de la trista etapa de nostra decadència, la de l'ensorrament de tantes prominents famílies vilanovines.

Ha servit el nostre «Don Juan» com a nucli d'una obra literària. Segons explica Jacint Grau en el proemi de la seva comèdia «Don Juan de Carillana», la faula i els personatges de la mateixa foren inspirats per una conversa tinguda amb una dama vilanovina, seguida d'altres enquestes fetes entre nosaltres. Grau, en la seva producció teatral, presenta sols el passional i fracassat «estiuet de Sant Martí» de «Don Juan», que després d'uns incidents comuns en moltes farses amatòries, es resolt amb un recurs molt gastat. L'obra està mancada de tot tipisme: l'acció es desenrotlla en «un pueblo grande y atrasado de Castilla» i la figura del protagonista no té amb el nostre «Don Juan» altre parentiu..... que el portar el mateix nom. L'autor extremà la seva fidelitat al consell de Goethe que diu: «tingueu en compte la realitat, però apuntaleu-vos-hi només amb un peu». — G.

Enquesta del tot curiosa

Una revista francesa preguntava no fa gaire als novellistes com escriuen llurs obres. Heus ací les contestacions d'alguns d'ells:

Marcel Allain, l'autor de «Fantomas», confessà que «és incapaç de trobar una idea amb la ploma a la mà». Però té el «parlògraf», on tots els matins recita un capítol, que resta registrat en el disc de cera, i la mecanògrafa ho transcriu després.

Duhamel digué, en canvi, que és indispensable a l'escriptor trobar-se sol en contacte amb la quartella blanca, «com amb la muller en l'amor».

Maurice Bedel té necessitat d'oir sorolls.

Germaine Beaumont necessita una taula plena de «bibelots» i paper color de rosa.

Lucien Descaves escriu d'empeus, com Alexandre Arnoux i Jacques Cardonne composen llurs frases passejant.

Julien Benda escriu amb grans lletres la idea principal del llibre en un cartró que té damunt la taula, per a no desviarse d'aquella.

Roge Martin du Gard dibuixa la figura dels seus personatges, les retlla i enganxa en un cartró i les deixa també damunt la taula.

El mateix es deia de Ponson du Terrail, qui introduïa en els seus llibres tal nombre de personatges, que necessitava veure'ls per a no oblidar-se'n cap. Quan «matava» el personatge, el posava dintre d'un calaix, perquè no tornés a sortir. No obstant, alguna vegada se'n degué d'oblidar, car el personatge, després de mort, aparegué de nou a la novella.

Francis Carco, abans de posar-se a escriure una novella, necessita explicarla a un amic seu.

Hom sap també que Schiller necessitava tenir a un calaix de la taula pomes podrides, la fortor de les quals l'excitava; i quan no, es posava gel a la planta dels peus.

Buffon ho feia molt bé. Per a escriure, es posava de tota etiqueta.

Ramon CORTÈS

Ramon Cortés, a la gentilesa del qual es deu el magnífic dibuix inèdit que PRISMA s'honora en reproduir, és un dels pintors joves més inquiets i més dotats a la vegada de l'escola terrassenca, els puntals de la qual són els Vancells, Viver i Benet.

La darrera exposició de Cortès fou subratllada elogiosament per tota la crítica, especialment per aquella que més de prop ha seguit i analitzat el camí ascensional d'aquest terrassenc infadigable.

Després d'una pausa afegí el ministre:

— Realitzant un acte de justicia i de convivència he separat dels seus llocs diversos als funcionaris del ministeri i els he traslladat a departaments i llocs distints als que venien ocupant.

Llavors, totes les mosques del jardí perderen en silenci llurs ales irisades i s'illuminaren feblement totes les pomes verdes de la pomera blanca...

Marià Cotó es presentà diverses vegades des d'aquell dia a la delegació de la Companyia per tal d'exposar el seu cas i la seva trista situació. Tot fou inútil. Sortí al carrer. La gent petjava les llambordes talment els dits de les mecanògrafes prement les tecles de les màquines d'escriure. Un autòmnibus ple de passatgers amb cara de peix, deixà un rastre fosforescent damunt l'ampla via, deserta en un obrir i tancar d'ulls. Marià enfilà la gran avinguda creuada per infinits ponts de vidre. Dues hores més tard, arribava als primers sorrals desèrtics. Era migdia.

La set l'abrusava. Les muntanyes eren plenes de boscos, d'ombrelles vermelles que feien una ombra càlida on lliscaven milers d'escorpins.

«Cremidal 12 l» proclamaven unes lletres de goma molt elàstiques i grotesques d'un cartell de carretera en inflar-se i desinflar-se amb un espinguet coënt cada vegada que passava un tren tot blanc pel pas a nivell solitari.

Cotó seguia lentament el seu camí. Per tot sorra fina. Entre la sorra dits enterrats amb ungles acabades en punxa... Coloms d'estany i d'aram esmolaven les ales dins el blau calcinat d'un cel impacable.

Marià Cotó, assedegat, començà a mastegar fibres de fusta embreada provinent de pals telefònics fins que la veu que abans era emesa per un ministre i més tard per un anunci gegantí d'automòbils digué netament: «La Companyia li lliurà d'antuvi a títol de donatiu sense cap obligació, 800 pessetes, i al cap de poc temps mil més...»

Un eco rar i metàl·lic repetí cinc vegades: «mil més»... «mil més»... «mil més»... etc.

Marià Cotó, apuntalant-se per no caure, tan llarg com era, sentí una set total, sentí la set a les orelles. Les seves pupil·les es dilataven per moments, i vegé amb sorpresa però sense esglai, una corrua inacabable de ciutadans de totes les terres del món, desfilant ordenadament per tal de gaudir de la magnitud de la catàstrofe.

— Mireu... mireu; aquest home ha vist la «Craca»!!

— Si, si, és Marià Cotó, el tendre Marià Cotó... La «craca» li ha serrat un ull pel mig talment els núvols prims tallen pel mig la faç de la lluna.

La «craca»... Si, la «craca», aquella

Damunt les ales grogues del diari

(Conte inèdit)

bèstia monstruosa que eixint d'una claveguera de la voravia lateral del carrer de les Corts Catalanes es mostrà impudicament amb el seu cos monstruós de llagosta subterrània a ple sol, i restà per sempre més incrustrada a la meva vida d'infant inefable.

Era una tarda d'eufòria de catalanisme. Mai no he vist una bèstia semblant.

L'he cercat vanament en totes les Històries Naturals. Ningú més que jo l'ha coneguda. Era la tarda històrica de la Solidaritat Catalana. Sota el nostre balcó endomassat amb les banderes de les quatre barres, la bèstia va fer la seva primera aparició. Tota la balconada on jo estava abocat de puntetes era plena d'espectadors inflamats de sa i autèntic patriotisme. Ningú no va adonar-se de la «craca». I jo sé encara el seu nom per miracle...

Un fum espès i morat sortia de les canonades de les fonts oblidades...

La pols de milions d'impresos de tots colors destinats a la profilàxia de les enfermetats secretes, originava nuvolades que feien estossegar...

Marià Cotó caminà cap a la mar.

I la mar era gelatinosa i cada peix tenia una butllofa de pell transparent que li feia de tomba.

Un sol de foc il·luminava aquell vast cementiri ictiològic. El cementiri d'uns peixos que mai ho coneixerien la mort veritable perquè llur darrera estada els feia més vivents que llur vida lenta i cega...

Unes onades manses que no arribaven a deixar perfil sobre la platja perquè eren com un gonflar-se i desgonflar-se d'una pell que es dilata, deposaven en terra sostenidors de níquel, provinents dels pits lliures de tantes dones com se submergeixen de nit dins la mar...

Anaren passant homes i més homes...

— «Anem, digué dirigint-se als altres un subjecte gravat i amb una cicatriu plena de verdet al mig del front. «A l'estatge del Sindicat Unic de Miners hi ha reunió extraordinària, i el Director de l'Hospital Sanatori de l'Esperit Sant parlarà dels 18 malalts, dels 3 morts, i dels 2 convalescents que acaba de donar de baixa».

— «Si els comunistes xinesos ataquen Tay-Yuan els japonesos intervindran».

Vet ací el que finalment pogué llegir Marià Cotó sobre una paret coberta gairebé totalment d'empremtes digitals vermelles i obscenitats cal·ligràfiques obsessionants pintades amb un pinzell enorme i pintura negra d'esmalt.

Ni un núvol al cel ara. Ni una gota d'oli mineral sobre els rails rovellats de forma incitant i acanalada.

Passaren uns àngels anèmics, tuberculosos gairebé. No podien arrencar el vol. Cada un d'ells mostrava un petit rètol on es podia llegir: ROYAL DUTCH 24775 en el d'un serafí molt ros, CANAL DE SUEZ en un altre, Wagons-lits en lletra difícilment oviradora en el cartellet d'un tercer...

Foc i pols arreu. UN GRAN SILENCI entre dos llarguíssims tocs de sirena... Set, una set que el feia enarcar — el cap i les cames enlaire, en un recargolar-se de cos recremat — li clavà una agulla raquidea al bell mig del ventre... Marià Cotó retut, caigué tan llarg com era, aquest cop per no aixecar-se mai més, entre els plecs d'una bandera d'una pàtria inexistent...

***

Així morí Marià Cotó... COM UN GOS FOLL AL PEU D'UNA PARET BLANCA...

L'endemà el ministre digué amb veu de nas: «.....»

I la Companyia d'Assegurances publicà en tota la premsa del pais la nota pregada següent: «.....»

Tanseval!!...

L'ENDEMA TAMBE VA PLOURE TOT EL DIA...

CARLES SINDREU

(Escrit exclusivament per a «PRISMA»)

Aconseguiu subscriptors per a la nostra publicació. Cap altre mitjà més eficaç per a la consolidació de PRISMA.

L'actualitat literària

Un llibre de M. Dekobra

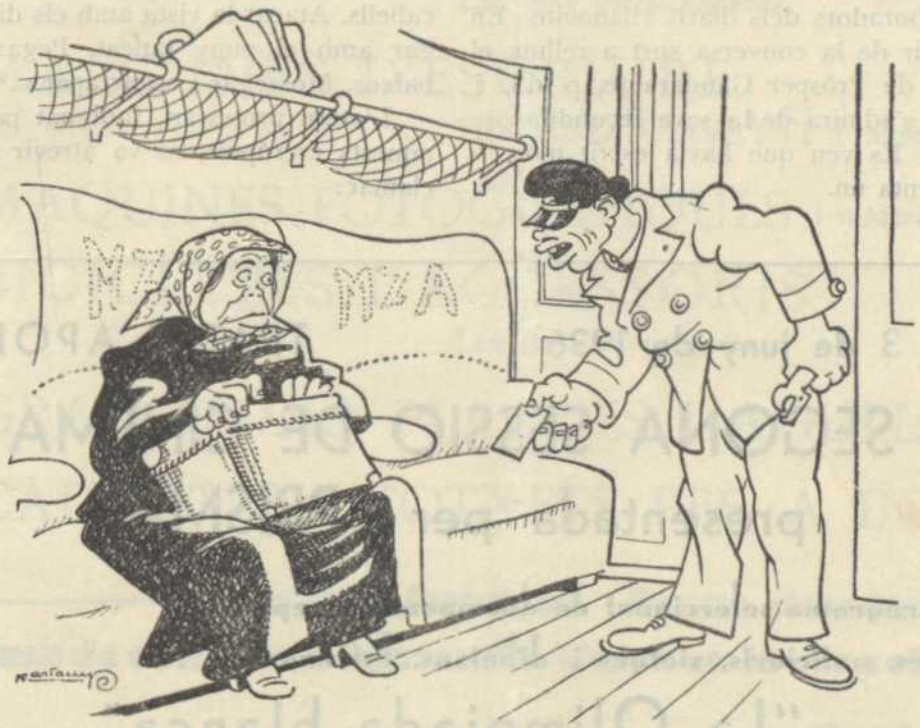
El senyor Maurice Dekobra, novel.lista cosmopolita saturat de «sleepings» i transatlàntics internacionals, acaba de publicar una obra netament parisenca, genuïnament parisenca per l'ambient en què es desenrotlla, malgrat passar part de la seva acció, a més de la capital de França, a la d'Austria i Anglaterra.... Obra parisenca pel llenguatge emprat en ella — tot un to de «potiu» i «causerie» molt boulevardier — i, sobre tot, per l'alegre despreocupació dels tipus i personatges que desfilen per les seves pàgines. Aquest llibre es titula: «Le sabbat des caresses oú les plaisirs de la nuit».

Amb aquest títol, com és natural, no pot ésser res més que una narració — més reportatge viscut, que novella, fora d'alguns dels seus herois, massa imaginaris — lleugera, de bon humor, com correspon a una obra que es proposa fernos conèixer els últims recons d'Europa on la gent es diverteix encara; llocs plens de misteri i encant un xic malsà, la descripció dels quals, encara que una mica picant, fa de bon llegir, com fa de bon beure un «cock-tail» un xic fort, que, fins després d'haver-lo saborejat, no sentiu els efectes de la seva picantor.

El llibre es divideix en tres parts: Primera: «Les nuits de Walpurgis», on assistim a la introducció d'un jove Telèmac als caus nocturns de la «Ville Lumière», de Londres i de Viena, assessorat per un Mentor experimentat i galant, Mentor molt segle XX, que sap sortejar destrament els perills i temptacions dels inferns de l'amor banal, on els dimonis somriuen amb llavis de carmí en forma de cor i parpellegen amb llargues pestanyes plenes de «rimmel»... Segon: «Les trois graces du Ritz», tres senyores, — una aristòcrata anglesa, una comtesa alemana i una multimillonària nord-americana—, que sostenen diàlegs, no pas socràtics, sobre les passions... les passions intranscendents de curta vida, idillis d'una nit d'exprès de luxe o de quinze dies de travessia en un paquebot en creuer per mars de somni... I, finalment, (tercer), «Les madones du train bleu», o sigui les tres mateixes dames: Lady Patrícia, Mrs. Geraldine i la comtesa Else, que prenen el sol a una piscina d'una platja elegant de la Riviera, en plena «season» estival. Continuació dels diàlegs no socràtics, experiències amoroses en un terreny propici de banyistes de pell bronzejada, escassos mals de cap per la vida econòmica i moltes complicacions espirituals... Drames que fan riure, «cock tails» danses sota l'argent diluït de la lluna, passeigs en «out-board» que volen tenir el romanticisme de les gòndoles venecianes, cors de dona inquiets i errants, cervells d'ideari enrevessat igual que els problemes de mots creuats que no ha de desxifrar ningú....

«Comme trois hirondelles de palaces, les trois Graces du Ritz sont montées: vers le ciel et ont pris leur envol.» I com un àgil vol d'orenetes, es llegeixen i passen tots els fulls del llibre, amb un aire lleuger de frivolitat, a la manera d'un alegre «badaeker» que ens descriu un món de nit, exòtic i llunyà, on encara es fa la «noce» malgrat no haver-hi ja grans ducs ni prínceps russos i estar a punt d'exhaurir-se la raça dels milionaris ianquis...

NICOLAU BARQUET

LES PERSONES DISTRETES

—Senyora, aquest departament és de primera i vós porteu bitllet de tercera.

—Ai, dispensi! Em creia que això era segona.

(Del llibre «Fira de dibuixos» de Valentí Castanys)

Impressions de viatge

Relíquies de la gran guerra

II

Una de les coses que més ens commogué de la gran guerra fou la visita que realitzàrem a unes importants trinxeres en el Flandes Occidental belga, que avui encara es conserven, malgrat els anys, gairebé intactes. Es tracta d'una esplanada bastant gran i que conserven closa, a la qual permeten l'accés mitjançant una mòdica almoina destinada als invàlids de la guerra. Anex, hi ha un petit museu de restes d'armaments i vestuaris recollits en propers camps de batalla.

Recorreguérem vàries rases i ens internàrem inclús en una profunda galeria en la que s'hi conserven fusells, cascs, algun d'ells foradat per més d'una bala, i fins un parell de taules, en una de les quals encara hi ha l'auricular i restes d'un telèfon de campanya. Per terra, hom veia residus de granades i molts metres de filferro espinós, avui ja rovellat, del que tant d'ús se'n feu en les trinxeres.

Herba espessa, crassa, pòtser per la sang que un jorn enriquí aquella terra, encatifiva aquell camp. Un molí enderrocat, amb la ferramenta de sa maquinària recargolada per tremendes explossions d'obús, oferia un fort contrast, junt amb aquella terra remoguda, amb la tranquillitat de l'ambient: un poblet proper, Minotier, rebia l'últim bes d'un sol rogent, i més enllà uns quants caballs mossegaven l'herba. Ens costava un gran esforç imaginar-nos aquell paratge convertit en un infern de foc i de paüra. Guardem encara un tros d'aquell filferro espinós que potser havia esgarrinxat el cos agonitzant d'un combatent...

Viatjant, sobretot per carretera, pels indrets que un dia serviren de marc a l'espantosa matança, hom queda aterrit pel gran nombre de cementiris que es troben; moltes vegades, des de l'entrada d'un, ja se'n veu un altre. Aquests cementiris de la gran guerra, generàlment

ofereixen la particularitat de que cada un d'ells alberga els cossos dels soldats d'una sola nació, és a dir, que en aquest, per exemple, hi reposen tan sols ex combatents belgues, en l'altre, alemanys, francesos en el de més enllà, etc. Després de veure'n uns quants, ja s'endevina a certa distància, a quina nacionalitat pertanyen els allí enterrats, ja sigui per l'arquitectura o per la seva senzillesa. Extensíssims alguns d'ells, amb les creus o fites collocades amb una simetria potser massa freda, donen més aviat la sensació d'un jardí ben cuidat, però solitari, que no pas la d'un cementiri.

A uns quants quilòmetres d'Ypres, en un bell indret i isolat en mig d'un camp, s'aixeca un enorme monòlit amb les figures d'uns homes i uns infants agonitzants magistralment esculpides. Allí caigueren les primeres víctimes dels gasos asfixiants, víctimes ben alienes, per cert, a la gran tragèdia, que encapçalaren l'espantosa llista dels que havien de morir d'un dels agents que un paper més important i potser decisiu jugaria en la guerra.

Seria un mai acabar l'enumeració dels objectes que a cada moment ens feien recordar el pas destructor de la gran guerra. Edificis que ja no són tals, sinó un amuntegament de pedres; pel camp, cases en les que encara s'hi veu la senyal de l'esvoranc, apedaçat, que hi produí un obús; monuments tristos i eixuts commemorant no sabem si victòries o hecatombes... Sense anar més lluny, el nostre guia hi perdé el pare i un germà; com ell, són molts els que s'hi troben.

Tot el descrit és copsat en un fragment insignificant de terreny, dintre de l'extensió immensa en que es lliuraren les monstruositats de la guerra; això es té de multiplicar per una xifra esborronant; els pobles enderrocats són nombrosíssims, les trinxeres assoliren llargades de varis quilòmetres, els cementiris són incomptables i els morts s'han tingut de comptar per milions...

Després de veure al natural els estralls, molts d'ells irreparables, que causà aquella hecatombe, no podem capir com encara es torna a parlar d'una possible guerra gairebé entre les mateixes nacions que un jorn, no tan llunyà com per a oblidar-lo, es dessagnaren.

JOSEP ORIOL PUIG A.

Pantalla local

DELFI DALMAU, novel.lista, escriptor i un dels políglotes més intel.ligents — escriuríem el primer, si no fos el temor de fer blanc en la modèstia d'aquest estimat amic — de Catalunya, ha volgut col.laborar gentilment a l'obra de PRISMA i ens ha cedit el magnífic article inèdit que apareix en aquest número.

Des d'aquestes columnes ens plau allargar-li, ben oberta, la nostra mà de vilanovins reconeguts i, encara més, d'admiradors entusiastes.

■

L'ESPERITISME sembla que està de moda a Vilanova i que son molts els que ja han passat el primer curs, o sigui el clàssic experiment de la taula animada.

De totes maneres ens fa l'efecte que l'esperitisme d'aquests vilanovins serà «joc de poques taules».

I que ens perdonin el xisto.

■

EN UNA PENYA d'amics es parla i vagament s'analitza, la tasca dels collaboradors dels diaris vilanovins. En un gir de la conversa surt a relluir el nom de Pròsper Gàndara (e. p. d.), i hom s'admira de la seva fecunditat.

— Es veu que havia escrit molt — comenta un.

I un altre respon amb un aire deliciosament deductiu:

— Evidentment, però, a jutjar pel que vaig llegint, es veu ben clar que aquest home ha escrit molt més després de mort que no pas en vida.

■

LA SOCIETAT Choral L'Unió Vilanovesa (perquè no Vilanovina?) té en premsa un llibre historial dels seus setanta-cinc anys d'existència, editat als tallers tipogràfics Soler, i amb nombroses illustracions gràfiques de la seva gloriosa actuació.

Amb aquest volum s'honorarà una vegada més la bibliografia local, altament prestigiosa.

■

RETALLEM de «Mirador» el següent mirador indiscret que fa referència a Vilanova:

«Fa uns dies, es celebrà a Vilanova una vetllada de catx as catx can. L'empresari, desitjós de documentar els futurs espectadors del diem-ne esport del catx, féu publicar el següent aclariment als programes:

«COPS PROHIBITS: Arrencar els cabells. Atacar la vista amb els dits. Pegar amb el puny tancat. Pegar cops baixos. Mossegar i esgarrapar.»

L'etern protestari, indignat per tots aquests escrúpols, es va atrevir a exclamar:

— Si, vaja, que això del catx es veu que és un joc de saló.»

■

LA SESSIO de cinema PRISMA va obtenir un coratjós èxit de públic. I per als organitzadors constituí un motiu de graciosa sorpresa, car, foren nombrosos els espectadors que al passar per la guixeta es declararen subscriptors de PRISMA malgrat no haver-ho estat mai.

Es veu que tenim subscriptors d'incògnit.

■

L'AMIC FERRER Farreras al sortir de la sessió de cinema ens digué:

— Us felicito, perquè fins i tot els discos dels intermedis han obtingut un «to».

Celebrem l'elogi i procurarem mantenir-lo.

■

COSES que els assistents a la sessió de cinema PRISMA no acaben de comprendre:

La puntualitat.

La gran correcció del públic (ni es xiulà Mussolini!...).

Els preus. («massa econòmic!» — ens deien).

I, sobretot, la presència d'alguns vilanovins integralment allunyats del cinema.

■

ENRIC C. RICART, collaborador infatigable de totes les nobles manifestacions vilanovines, també aportà el seu valuós concurs a la nostra sessió de cinema. Els anuncis de PRISMA que aparegueren a la pantalla, així com també el «Gracies» de l'acabament, es degueren a la seva proverbial gentilesa. Aquest «Gracies» fou una invenció Ricart a base de tinta xinesa i les lletres marcades amb forats d'agulla.

L'empresari de l'Apollo es meravellà de la descoberta i en parlà visiblement admirat.

Aquest èxit feu molta gràcia a Enric C. Ricart el qual ens digué:

— Potser ho hauríem de patentar...

■

UN CONFIDENT ha fet arribar fins a les nostres oïdes — espontàniament, eh! — la nova de que els inquiets *grecs grocs* estan preparant un gran festival, a celebrar en un dels més cèntrics locals de nostra vila.

Dia 3 de juny de 1936 TEATRE APOL·LO

SEGONA SESSIO DE CINEMA

presentada per "PRISMA"

Un programa seleccionat de documentals, reportatges, noticiaris, viatges i dibuixos. Estrena de

"La Olimpiada blanca"

el millor documental sobre els esports de neu a l'Olimpiada de 1936. De frapant actualitat.

Encarregueu les vostres localitats

Serà un espectacle amb ingerències americanes. Hi haurà teatre, music-hall i no recordem quantes coses més. I tindrà un caire benèfic, fet que els organitzadors no volen que es propagui. Car, el benefici serà... per al «mort» que deixaren les darreres caramelles.

■

EL FESTIVAL susdit podrà donar o no un resultat falaguer. Però, en el cas de fallar aquesta «maniobra financiera», tenen a hores d'ara ja un altre recurs «en cartera»: el d'installar un «*tio-vivo*» a la platja.

Quants malabarismes s'han de fer per tal de cobrir les aparences!...

■

L'EMPRESA del Teatre Apollo presentarà el film «El somni d'una nit d'estiu» de Shakespeare, música de Mendelshon.

El recomanem als nostres lectors i a tots els amants del bon cinema.

■

VALENTI CASTANYS, bon amic de les coses vilanovines, ens ha cedit el dret de publicació d'un dels magnífics dibuixos que aplega en el seu llibre, recentment publicat, «Fira de dibuixos».

Castanys, innegablement l'humorista més popular i personal de Catalunya, amb aquest llibre deliciós ha tingut ocasió de polsar fins a quin punt és real la simpatia que li professen els seus nombrosos admiradors: «Fira de dibuixos» s'exhaurí al mateix dia d'ésser posat a la venda.

No podia succeir altrament.

■

HEM ESTAT felicitats per haver publicat un assaig sobre el notable artista pintor vilanoví Estanislau Torrents i d'Amat.

Resten encara altres descobertes de vilanovins illustres, en cartera, que procurarem publicar en edicions successives.

■

FOMENT DE LES ARTS decoratives de Barcelona, visitarà el pròxim diumenge les esglésies de Sant Antoni, de Vilanova, i Santa Maria de la Geltru, el Castell, Museu Balaguer, Foment, Ermita i paratge de Sant Cristòfor i finca «Solers», amb el seu dignissim president, En Santiago Marco.

PRISMA saluda aquests illustres i cultes visitants, tot desitjant-los-hi una estada gratíssima a la nostra vila.

■

DEL REPROBABLE fet de l'aterrament de les creus de terme que circumdaven aquesta vila, d'entre les diverses notes que han publicat els periòdics locals i premsa forana, hom hi trova una discòrdancia aterridora que pot influenciar molt sensiblement en l'avenir, car mentre uns remarquen que foren els de la F. J. C. que varen recollir el trossos i fragments, d'altres indiquen que les guarden els «Amics de l'art vell», essent, però, la versió més versemblant que aquelles restes han quedat dipositades als magatzems de la brigada peonera de l'Ajuntament.

■

ADLERT és el collaborador de PRISMA que ha aconseguit un major nombre de subscriptors. Ha batut el «record».

Si tots els que fem PRISMA haguessim tingut la mateixa fortuna, a hores d'ara la nostra revista ja estaria definitivament consolidada.

S'admeten, doncs, competències.

■

SUARA MATEIX, en produir-se la vaga de la marina mercant, uns nuvis vilanovins es trobaven sitiats a les Mallorques. Mentre dinaven en un dels restaurants de la Illa daurada, altra parella de nuvis va prendre lloc en una taula propera. Una corrent de simpatia va establir-se entre aquells nuvis, presentien quelcom que els lligava. Entre sí, ambdues parelles, feien digressions de si serien vilanovins o no, i com podien ferho per escatir-ho. De sobte, davant d'un plat de guisat de peix, molt excellent, un dels nuvis va exclamar: ¡Sembla que siguem a Cal Peixerot!.

— ¡Ep!... que sou de Vilanova?

— No, però com si ho fos. Hi tinc alguns parents, molts i bons amics, i em considero vilanoví d'adopció.

— Visca!, i que per molts anys.

IMP. DIARI — VILANOVA I GELTRÚ

APARELLS DE RADIO.
Les millors marques. ATWATER KENT, HISPANO RADIO i d'altres, des de **200 pessetes.**

MAQUINES DE COSIR I BRODAR
Les més perfeccionades.

MAQUINES D'ESCRIURE
HISPANO OLIVETTI i altres marques, des de **150 pessetes.**

MAQUINES FOTOGRAFIQUES i material per a les mateixes.

BICICLETES I ACCESSORIS
Les de més garantia.

GRAMOFONS, PLAQUES I AGULLES.

CADIRETES I COTXETS PER A INFANTS.

Vendes a terminis. Grans descomptes al comptat

Casa de confiança i garantia. Unica en la seva classe. No deixeu de visitar-la.

Hispano-Olivetti

CARRER PROGRES, 5 **VILANOVA I LA GELTRU**

Terra àcida mineral

MARCA

«LA ESTRELLA»

(Sabonosa)

La millor PER A FREGAR utensilis
de cuina, tota mena de paviments i marbres, etc.

FRANCESC FERRER

electricitat - mecànica

BARCELONA, 1 BIS

(prop plaça quarters)

Tallers gràfics

J. Soler

Pulcritud Rapidesa

Economia

Rambla Macià, 41 - Tel. 42 X

VILANOVA I GELTRÚ

Acadèmia de tall i confecció

Sistema Martí

Dirigida per professora titular

Rambla Macià, 28, segon pis **Vilanova i Geltrú**

Hores de classe: a la tarda, de 3 a 5, de 5 a 7 i de 7 a 9.

Senyoreta: assistint a les classes d'aquesta ACADEMIA, podrà obtenir el títol oficial de **Professora de tall i confecció.**

■ *Per informes i condicions a l'esmentada ACADEMIA* ■

Els matins, de 10 a 1, es tallen patrons a mida i es proven els vestits.